

سوال

آیا برای زن جایز است که به تنهایی برای نماز تهجد به مسجد برود؟ مسجد نزدیک خانه است و مردان خانه این نماز را ادا نمی‌کنند.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

برای زن جایز است که بنا بر شروط معینی برای نماز به مسجد برود و شرط نیست که محرمی همراه او باشد و بنابراین اشکالی ندارد که بدون محرم به مسجد برود.

در فتاویٰ انجمن دائم فتوا (۷/ ۳۳۲) آمده است:

برای زن مسلمان جایز است که در مسجد نماز بگذارد و شوهرش حق ندارد اگر زن از او برای رفتن به مسجد اجازه خواست تا وقتی که با حجاب است و چیزی از بدنش که نامحرم نباید ببیند ظاهر نیست او را از رفتن باز بدارد زیرا ابن عمر روایت می‌کند که گفت: از رسول الله - صلی الله علیه وسلم - شنیدم که فرمود: **اگر زنانان برای رفتن به مساجد از شما اجازه خواستند به آنان اجازه دهید و در روایت دیگر: زنان را اگر از شما اجازه خواستند از بهره‌شان از مساجد باز ندارید** بلال (پسر عبدالله بن عمر) گفت: به خدا سوگند آنان را باز می‌داریم! عبدالله گفت: می‌گویم که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرموده و می‌گویی ما آنان را باز می‌داریم؟! به روایت مسلم

اما اگر لباسی پوشیده که قسمتی از بدنش که نامحرم نباید ببیند آشکار است یا عطر زده است در این حالت بیرون رفتن او از خانه جایز نیست تا چه رسد که به مسجد برود و آنجا نماز بگذارد؛ زیرا این کار باعث فتنه است و الله تعالی می‌فرماید:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ
وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ

[نور: ۳۱]

(و به زنان با ایمان بگو دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بینند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند

مگر آنچه طبعاً از آن پیداست و باید چادر خود را بر سینه خویش [فرو] اندازند و زیورهایشان را آشکار نسازند مگر برای شوهرانشان...).

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

[احزاب: ۵۹]

(ای پیامبر به زنان و دخترانت و به زنان مومنان بگو جلباب‌های خود را بر خود فروتر گیرند؛ این برای آنکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند [به احتیاط] نزدیک‌تر است و الله آمرزندهٔ مهربان است).

و از زینب ثقفیه ثابت است که از رسول الله - صلی الله علیه وسلم - روایت کرده که ایشان فرمودند: **اگر کسی از شما زنان در [نماز] عشا حاضر شد پس آن شب از عطر استفاده نکند** و در روایتی دیگر: **اگر کسی از شما زنان در مسجد حاضر شد عطری را لمس نکند** به روایت مسلم در صحیح.

همچنین در احادیث صحیح ثابت است که زنان صحابه در حالی که خود را پوشانده بودند در نماز صبح حاضر می‌شدند و کسی آنان را نمی‌شناخت و ثابت است که عمّره دختر عبدالرحمن از عائشه - رضی الله عنها - روایت کرده که می‌گفت: **اگر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌دیدند که زنان چه کارهایی می‌کنند آنان را از رفتن به مسجد باز می‌داشت چنانکه زنان بنی‌اسرائیل منع شده بودند** راوی می‌گوید: از عمره پرسیدم: مگر زنان بنی‌اسرائیل از رفتن به مسجد منع شده بودند؟ گفت: **آری**. به روایت مسلم در صحیح.

این نصوص به وضوح دال بر آن است که زن مسلمان اگر در نحوهٔ پوشش خود پایبند به آداب اسلام باشد و از آنچه باعث فتنه و تحریک انسان‌های ضعیف‌الایمان است از جمله انواع زینت فریبنده دوری کند از رفتن به مساجد برای نماز منع نمی‌شود و اگر به حالتی باشد که با آن اهل بدی را بفریبد و کسانی را که در دل مشکل دارند به فتنه اندازد از رفتن به مسجد و بلکه از خارج شدن از خانه و حضور در اماکن عمومی نیز منع می‌شود.

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - در **مجموع الفتاوی** (۲۱۱ / ۱۴) می‌گوید:

حضور زنان در صورتی که خطر فتنه نباشد در نماز تراویح اشکالی ندارد به شرط آنکه محتشم و غیر متبرج و عطر نزده از خانه بیرون روند.

شیخ بکر ابوزید در کتابش **حراسة الفضيلة** (۸۶) شروط خارج شدن زن از خانه را بدین صورت یکجا نموده است:

«برای زنان بر حسب این احکام اجازهٔ خروج از خانه داده شده است:

۱- اینکه از فتنه انداختن و به فتنه افتادن در امان باشد.

۲- اینکه از حضورش ممنوعی شرعی مترتب نگردد.

۳- در راه یا در مسجد در شلوغی به مردان نزدیک نشود. (در ازدحام مردان وارد نشود).

۴- بدون استفاده از عطر از خانه خارج شود.

۵- با حجاب و بدون نشان دادن زینت از خانه بیرون رود.

۶- مسجد برای ورود و خروج زنان در مخصوصی داشته باشد چنانکه در سنن ابی داوود و دیگر منابع حدیثی آمده است.

۷- اینکه صف زنان پشت صف مردان باشد.

۸- بهترین صف زنان بر خلاف مردان، آخرین صف است.

۹- اگر امام در نماز اشتباهی کرد مردان [برای هشیار کردن امام] تسبیح می‌گویند و زنان دست می‌زنند.

۱۰- زنان قبل از مردان از مسجد بیرون می‌آیند و مردان باید تا رفتن زنان صبر کنند چنانکه در حدیث ام سلمه - رضی الله عنها - در صحیح بخاری و دیگر منابع آمده است».